

סנהדרין צג

שווערד

1. מהרש"א על סנהדרין דף צג/א

ורבנן להיכן אזלו כו'. ר"ל כיון שהיו רבנים וחשובים כדקאמר לעולם אל ישנה מן הרבנות שלו להיכן אזלו דלא מדכר להו תו.

2. ספר תורת חיים על בבא מציעא דף פד/א

מה דגים שבים מים מכסין אותן ואין העין שולטת בהן. לכאורה משמע לפי שהמים מכסין אותן ואין נראה קאמר שאין העין שולטת בהן ואין נראה חזא דהרבה פעמים הדגים נראין כשהן שטיין בתוך המים ועוד דמשמע דהוי דומיא דאין העין שולטת בהן דזרעו של יוסף דהתם אף על גב שהן נראין אין העין שולטת בהן ונראה לפי שענין עין הרע הוא ניצוץ ושפע רע ומזיק היוצא מן העין ומגיע בדבר הנראה אליו ונדבק בו כענין אשה נדה כשתראה במראה מצוחצחת נראה על המראה ההוא נקודות אדומות והוא נמי על ידי רוח מסאבא בישא דשריא עליה כשמבטת בכח יוצא ממנה שפע רוח מסאבא ונדבק במראה ההוא וכן הזכירו בשרף מעופף שהוא שורף בראיתו מהאי טעמא. וכל כמה שיש הפסק בין העין לבין הדבר הנראה לו אין השפע הרע יכול להגיע אליו ולהדבק בו ולכך לא שלטא עינא בישא בדגים שבים אע"ג שהן נראין תוך המים כיון שהמים מכסין אותן ומפסיקין בין העין לביניהם אין שפע המזיק יכול להגיע אליהם ולהדבק בהן וזה טעם מה שאסר הכתוב למנות אל ישראל לפי שהמנין שולט בו עין הרע וצוה לקבל מחצית השקל מכל אחד ולמנות השקלים אף על גב דמנין השקלים נמי כשהן מרובין עושין עין אלא לפי שאין השפע היוצא מן העין מגיע לאותן האנשים עצמן ונדבק בהן אין העין מזיק להן וזה טעם בלק שאמר לבלעם אפס קצהו תראה לפי שרצה להכניס בהן עינו הרעה אמר לו שלא יוכל שפעו הרע להגיע ולהדבק אלא במקצתן בלבד:

3. ספר תורת חיים על סנהדרין דף צג/א

מלמד שעשאן כקליות. נראה דהיינו שנחרך גופן ומתן אבל לא נשרף גופן לעפר דאהניא להו מאי דהוה יהושע בהדיהו דלא אתיהיב רשותא לנורא כולי האי:

4. ספר בניהו בן יהוידע על סנהדרין דף צג/א

שם מאי עבוד אזיל לגבי ברתיא דנבוכדנצר. אע"ג דסוף לא נאפו עמה, עם כל זה אמר הכתוב אשר עשו נבלה בישראל וינאפו את נשי רעיהם, יען ממה שרצו לעשות עם בתו של נבוכדנצר בנבואה של שקר, מוכח שכבר עשו כזאת בישראל בנשי רעיהם ונאפו עמהם ע"י נבואת שקר כזו, שהיו הולכים אצל האשה ואומרים לה דברים של נבואה בדבר זה כמו שאמרו לבתו של נבוכדנצר והיו מנאפים על ידי זה את נשי רעיהם. ...

5. מהרש"א על סנהדרין דף צג/א

ואמר שהיו בניו נשואין וכו' ע"י בזה ברד"ק והא דכינה מה שחללו בניו הכהונה בבגדים צואים לפי שעיקרו של דבר שהיה הכהן גדול מובדל משאר כל אדם הוא ע"י ארבע בגדים שהיו לכהן הדיוט ושמנה לכהן גדול והיו קדושים ונמשחו בשמן המשחה וע"כ אמר שבגדיו נתלכלכו בצואה וחללו הקדושה על ידי נשים שאינן הגונות להם:

6. יד רמה על סנהדרין דף צג/ב

והריחו ביראת ה' אמר רבא שמריח ודאין, כלומר שמבין ברוח הקדש אמיתת הדבר ואינו זן לפי טענותיהן של בעלי דינין ולא עפ"י עדותן אלא יודע מי זכאי ומי חייב...

7. יד רמה על סנהדרין דף צג/ב

בר כוזיבא ממלכי בית שני היה, אמר להו לרבנן אנא משיח, אמרו במשיח כתיב ביה דמריח ודאין נחזי דאי מריח ודאין [אין] ואי לא [לא], כיון דקא חזו דלא מריח ודאין קטלוה, איכא למימר דכי האי גונא נביא שקר הוה, דהא משיח ברות הקדש הוא דמורת ודאין, ואיהו כיון דאמר דמשיח אנא ומוראה אנא ודאין הו"ל נביא שקר ומיחייב קטלא:

8. ספר תורת חיים על סנהדרין דף צג/ב

היינו דכתיב בביתו ובחומותיו יד ושם טוב מבנים ומבנות. לפי שמן הבנים נמשך לאבות שני תועלויות יד ושם יד בחייו להשען עליהם כדאיתא בסוף פרק הבא על יבמתו לא בעיא הך איתתא חוטרא לידה ושם לאחר מיתה שלא ימחה שמו מישראל שנאמר והיה הבכור אשר תלד יקום על שם אחיו ולא ימחה שמו מישראל לכך הבטיח הכתוב לסריסים שיתן להם יד ושם טוב מבנים ומבנות:

9. רמב"ם הלכות מלכים פרק יא הלכה ג

ואל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם או מחיה מתים וכיוצא בדברים אלו, אין הדבר כך, שהרי רבי עקיבא חכם גדול מחכמי משנה היה, והוא היה נושא כליו של בן כוזיבא המלך, והוא היה אומר עליו שהוא המלך המשיח, ודימה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח, עד שנהרג בעונות, כיון שנהרג נודע להם שאינו, ולא שאלו ממנו חכמים לא אות ולא מופת ...

השגת הראב"ד: אל יעלה על דעתך וכו', א"א והלא בן כוזיבא היה אומר אנא הוא מלכא משיחא ושלחו חכמים לבדקו אי מורח ודאין או לא וכיון דלא עביד הכי קטלוהו.

10. כסף משנה הלכות מלכים פרק יא

המלך וכו'. הפרק הזה ושאריו אמונות טובות בביאת משיחנו ואין לי לפרש בהם דבר רק במה שכתב רבינו אל יעלה בדעתך וכו' עד שנהרג בעונות וכו'. וכתב הראב"ד א"א והלא בן כוזיבא היה אומר וכו'. ודברי הראב"ד אמת והכי איתא בפרק חלק (דף צ"ג:) אבל באיכה רבתי בפסוק בלע ה' ולא חמל אומר שנהרג על ידי א"ה וסובר רבינו דהא דאמרו פרק חלק אתיא דלא כשמואל דאמר אין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכות ורבינו סובר כשמואל וכמבואר בפרק שאחר זה ולכן כתב סברת המדרש. ומ"מ מה שכתב שר"ע היה נושא כליו צ"ע היכא מייתי לה:

11. רדב"ז הלכות מלכים פרק יא

ואל יעלה על דעתך וכו'. ולענין בן כוזיבא אין ספק שהיה מחלוקת בין החכמים מקצתם לא האמינו שהוא משיח וקצתם האמינו ור"ע מכללם ואפילו אחר ששלחו חכמים אי מורח ודאין או לא לא חזר בו ר"ע שמא לא בא לפניו דין שיהיה צריך לדון ע"י הריחו עד שנהרג אז נתברר לכל שלא היה משיח. ומה שנראה מדברי הראב"ד שישראל הרגוהו לא משמע הכי אלא הגוים הרגוהו ויש לפרש הא דאמרינן בפרק חלק כיון דחזויהו דלא מורח ודאין קטלוהו כלומר רפו ידיהם ממנו ובאו הגוים ונהרגו א"נ אגדות חלוקות הן:

12. זוהר חלק ג דף קפ"א

רבי יצחק ורבי יהודה הוו אזלי באורחא, מטו להווא אתר דכפר סכנין, דהוה תמן רב המנונא סבא, אתארוהו באתתא דיליה, דהוה לה ברא חדא זעירא, וכל יומא הוה בבי ספרא, ההוא יומא סליק מבי ספרא ואתא לביתא, חמא לון לאלין חכימין, אמרה ליה אמיה, קריב לגבי אלין גוברין עלאין, ותרווח מנייהו ברכאן:

קריב לגבייהו, עד לא קריב, אהדר לאחורא, אמר לה לאמיה, לא בעינא לקרבא לגבייהו, דהא יומא דא לא קרו קריאת שמע, והכי אולפי לי, כל מאן דלא קרי קריאת שמע בעונתיה, בנדוי הוא כל ההוא יומא:

שמעו אינון ותוהוה, ארימו דייהו ובריכו ליה, אמרו, ודאי הכי הוא, ויומא דא אשתדלנא בהדי חתן וכלה, דלא הוה לון צרכיהו, והו מתאחרן לאזדווגא, ולא הוה בר נש לאשתדלא עלייהו, ואנן אשתדלנא בהו, ולא קרינן קריאת שמע בעונתיה, ומאן דאתעסק במצוה פטור מן המצוה:

אמרו ליה, ברי במה ידעת, אמר להו, בריחא דלבושייכו ידענא, כד קריבנא לגבייכו, תוהו

13. ספר ביאורי אגדות (אפיקי ים) - כתובות דף קיא ע"ב

ובזה יהי' משיח ב"ד יכול להכיר מעשה של כל צדיק וערכו, וכמו שנזכר בינוקא בפ' בלק שהי' מכיר בריח הבגדים, ודברי חכמים כפשוטם מאירים כספירים:

14. ספר בני יששכר - מאמרי חדש מרחשון - מאמר א

והנה ידוע מענין חטא אדם הראשון אשר נתפגם העולם על ידו וגרם מיתה לו ולכל העולם, והנה תלת גלגולין דיליה נרמז בר"ת אד"ם ראשי תיבות א'דם ד'וד מ'שית הנה כאשר ימלוד המלך המשיח הוא אדם בעצמו אז יתוקן חטא אדם הראשון ואז יבולע המות לנצח כידוע, והנה במלך המשיח נאמר והריחו ביראת ה' [ישעיה יא ג] היינו חוש הריח, ונ"ל הטעם דהנה אצל חטא אדם הראשון נאמרו שם כל החושים, ותרא האשה וכו' ויאכל וישמעו וכו' [בראשית ג ו] חוץ חוש הריח שלא נזכר שם במעשה ההוא, ממילא לא נשתמשו בו בפועל ההוא ולא נתפגם כל כך כאינך החושים, הגם שקיבל פגם מחמת שהוא מצורף בגוף עם שאר החושים, עכ"ז כיון שהחוש הזה בפני עצמו לא הפעיל בפועל ההוא הנה לא נתפגם כאינך, על כן גם היום הוא אינו גופני כאינך והוא דבר שהנשמה נהנה ממנו כמאמרם ז"ל [ברכות מג ע"ב]: